

RÁKOSMENTI VÁLTOZÁSOK

A költő — ajkán csörömpöl a szó,
de ő (az adott világ
varázsainak mérnöke)
tudatos jövőbe lát
s megszerkeszti magában, mint ti
majd kint, a harmóniát.

(József Attila: A város peremén)

1

2

3

Világváros határán

A nagy proletárköltő, József Attila valóban látnoki módon írta ezeket a sorokat 1932-ben. A híres vers utolsó strófáját idéztem, s okkal: a külterületek és lakóik életében soha nem tapasztalt változás kezdődött meg a felszabadulással.

A Rákosok vidékének arculatára már századokkal korábban is jellemző, meghatározó volt az a tény, hogy a fővárostól, Budától, illetve Budapesttől szinte közhajításnyi távolságra terültek el az apró, kertes házak. A falu és város kapcsolatrendszere (Rákoskeresztúr, Rákosliget, Rákoscsaba, Rákoshegy és Rákoskert, illetve Budapest között) hagyományosnak volt mondható, ugyanis az említett községek évszázadokon keresztül jelentős szerepet játszottak a nagyváros ellátásában és munkaerőt is adtak.

Érdekes, de egyáltalán nem meglepő, hogy a szocialista iparosítás ütemének felgyorsulásával sokáig alig változott valamit a helyzet, pontosabban arról van szó, hogy a kapcsolat megmaradt „csak” minőségileg történt hatalmas ugrás, változás. Már sok évtizeddel ezelőtt is az volt a jellemző e vidék lakóira, hogy kerttel, földdel bírtak, azt művelték és piacra jártak eladni felesleges terményeiket. Ugyanakkor orientálódtak az ipar felé is — elsősorban az anyalföldi és kőbányai gyárakban kerestek és találtak munkát.

A kétlakosság máig jellemző a Rákosok népére, azzal a különbséggel, hogy csökkent a földterület nagysága (általában a családi házhoz tartozó néhány száz négyszögölre zsugorodott), a lakosság nagyobb része már nemcsak a fővárosban, hanem a környék üremeiben is talál elegendő munkaalkalmat.

S az elmúlt 15–20 év meghozta az igazi városiasodást is: többszintes, lakótelep-rendszerű házak nőttek a falusias, sokszor náddal borított házikók helyén. Korszerű iskolák, gyárak, intézmények, kulturális és sportlétesítmények tucatjai szolgálják e rendkívül heterogén lakosságot. Mindez persze nem azt jelenti, hogy a mezőgazdaság teljesen háttérbe szorult. Ellenkezőleg, hiszen ezen a vidéken működik például az ország egyik legjobb termelőszövetkezete, a Rákosvölgye, és jelentős azoknak a munkásoknak a száma, akik fóliasátor alatt primőr zöldséget termelnek és árusítanak a fővárosi piacokon.

A történelmi múlt

Ahhoz, hogy Rákoskeresztúr, Rákosliget, Rákoscsaba, Rákoshegy és Rákoskert, vagyis a főváros XVII. kerületének jelenlegi arculatát bemutassam, feltétlenül segítségül kell hívni a történelmet. A helybeliek szívósan ragaszkodnak az 1950-es évek előtti helységnelvezésekhez, szűkebb hazájukat nem XVII. kerületnek, hanem Rákoskeresztúrnak, Rákoshegynek stb. mondják. Ez a törekvés helyes és jó, a tanácsí vezetőik is támogatják.

Az öt település története — egy-egy tanulmány. Hatalmas munkát végeztek az itt élő lokálpatrióták, elsősorban dr. Bartók Albert, a Dózsa Múvelődési Központ Rákosmenti Helytörténeti Gyűjteményének vezetője és Losó József, a Hazafias Népfront Helytörténeti Klubjának irányítója. Sok évtizedes munkájuk nyomtatásban is megjelent, különösen népszerűvé vált az „Adatok a XVII. kerület volt községeinek településtörténetéhez” című kiadvány.

A jelenlegi XVII. kerület lakói méltán lehetnek büszkéek történelmi múltjukra. Anonymus szerint Árpád fejedelem a Rákos-patakhöz vezette őseinket a Csepel-szigetről. A régi okiratok egyébként kivétel nélkül emlegetik a hatalmas kiterjedésű Rákosmezőt, mely nevét a rajta keresztül folyó, rákban egykor gazdag pataktól nyerte. Kiválóan alkalmas volt e vidék legelőnek, táborozási helynek, később pedig a szabad ég alatt tartott országgyűlések színhelyéül is szolgált. Íme néhány, az ország történetében is fontos dátum: Rákoscsaba először 1067-ben, Rákoskeresztúr 1265-ben szerepel a korabeli oklevelekben. 1308-ban itt választották meg Károly Róbertet királlyá, 1445-ben Hunyadi János

hívott össze országgyűlést. 1514-ben Dózsa parasztjai a Rákosmezőn gyülekeztek és indultak Cegléd felé. Napóleon is megemlíti, mikor is a magyar nemzethez szóló kiáltványában így ír: „Gyülekeztek azért össze Rákos mezejére régi őseitek szokása szerint, tartsatok ott igaz Nemzet Gyűlést és adjátok tudtomra végzéseiteket.”

Az említett öt település fejlődése az elmúlt századok során nem volt egyenletes, mint ahogyan a felszabadulás után sem történhetett egyik napról a másikra mélyreható változás. Kétségtelen tény azonban, hogy e községek őslakói és az időközben betelepültek (németek és tótok) egyaránt megküzdöttek a mindennapi kenyérért. Különösen Rákoscsaba mutatja a jobbágyelnyomás klasszikus példáját. A hazai földesurakat a török hódítók követik, utánuk a németek érkeznek. Egy időben a megadóztatás olyan mérvű, hogy valósággal elnéptelenedik a környék. A kerület történetében napirenden voltak az egyéb katasztrófák is: árvizek, tüzek, háborúk.

Gyökeres változást csak 1945 hozott, illetve az 1950-es esztendő, amikor az öt községet hivatalosan is a fővároshoz csatolták.

A XVII. kerület

Ha egy pillantást vetünk Budapest várostérképére, a XVII. kerülettel kapcsolatban két dolog azonnal szembetűnik. Az egyik az, hogy a főváros legkeletibb pontja, a másik pedig: a legnagyobb kiterjedésű (54,3 km²) kerület. Ki hinné például, hogy a lánchídi, kezdő kilométertől légvonalban is 22 kilométer a távolság a kerület legtávolibb pontjáig. A szomszédos kerületekkel, a X.-kel, a XVI.-kal, a XVIII.-kal, valamint a községekkel, így Ecserrel, Nagytarcsával és Pécellel igen jó a kapcsolat. Jó, bár az utóbbi időben mind nagyobb „csata” bontakozik ki a beépítetlen területekért, melyekből a legtöbb éppen a XVII. kerületben található. Szomszédaitól nagyobb részt ma is szántóterület választja el.

A kerületen két vasútvonal húzódik át, a Budapest—Szolnok és a Budapest—Miskolc pálya. Jó a közlekedés Budapest központjába, főleg az Őrs vezér tere felé, de könnyen meg lehet közelíteni a kispesti Metro-végállomást csakúgy, mint a kőbányai Zalka Máté teret.

Rákoskeresztúr, Rákoshegy és Rákoskert háromszögében természetvédelmi területet is találunk, az ún. Merse-mocsarakat. Néhány évtizede még viszonylag nagy, összefüggő vízterület borította ezt a vidéket. Kitűnő alkalom kínálkozott horgászásra, korcsolyázásra. Az idő múltával azonban szinte mindent nád, sás és egyéb vízinövény borít, ingoványos, mocsaras lett e környék. Szervezett kirándulásokat vezetnek ide a természetjárók. Valóban egyedülálló, hogy Budapest közigazgatási határain belül gazdag flórával és faunával ismerkedhetünk meg.

Nem véletlen, hogy országosan, sőt világszerte is híres, nevezetes közéleti emberek, művészek kerestek a kerületben pihenőt, alkalmas környezetet az alkotásra. Elég legyen csupán Bartók Béla, Kodolányi János, Kotász Károly, Dési Huber István, Erdős René vagy Gózon Gyula nevét megemlíteni. De hosszan folytathatnánk a sort ismert tudósok, matematikusok vagy éppen világhírű sportolók nevének felsorolásával is (dr. Rédei László, Bóbis Gyula, Zsivótzky Gyula). És akkor még nem említettük a letűnt korok kimagasló alakjait, így Telekes Bélát, Buljovszky Gyulát és Kacsóh Pongráczot sem.

Mi az, ami ebben a kerületben a vonzó? Elsősorban kitűnő természeti adottságai, kellemes éghajlata, fákkal, virágokkal borított utcái, terei. A kérdés mármost az, hogy megváltozott világunkban, az urbanizáció kellős közepén, hogyan sikerült az itt élőknek váltania, magyarán: ebbe az idillikus környezetbe hogyan illeszkednek a toronyházak, mennyiben tudták megtartani a múlt kedvező hagyományait?

Parasztházból toronyházba

Sok előnye van a kis családi háznak: nem kell piacra járni, mert ott a konyhakert, a gyerek délutánoként eljátszhat a kertben. Önálló-nak, szabadnak érzi magát az ember a saját portáján, hiszen senki sem dörömböl át a falon, ha hangosabban szól rádió vagy a tévé. Ugyanígy hátrányait is lehetne sorolni: vizes falak, állandó reparálás, a teljes komfort hiánya és még sorolhatnánk. Mégis, ha megjön a szanalásról szóló végzés, félelem lopakodik a szívekbe. Ki tudja, mit hoz a jövő?

A XVII. kerületben ez idáig csak jót jelentett mindenkinek a régi lebontása és az új felépítése. A kerületi tanácson elmondták, hogy az egykori családi házak tulajdonosainak hatvan százaléka továbbra is a kerületben maradt. Egy részük beköltözött az összkomfortos új lakásokba, sokan telket vásároltak a kártalanítás százezreiből és modern, tágas,

1. A kerületközpont első új emeletes épülete és környéke, ahogyan a rajzoló látta
2. A XVII. kerület szíve ma
3. A toronyházak tövében családi házak, a Buják-hida és Napkelet utca környékén
4. A kerületközpont lakásépítésének III. üteme
5. Belső városkép
6. A Sima és Borsó utcai lakótelep a munkáslakásépítés területe

komfortos családi ház építésébe kezdtek. Akik szívesen vállalták, hogy más kerületbe költöznek, azok nem is voltak igazán őslakosok, számukra csak az volt a lényeg, hogy szép lakást, s elegendő „bánapénzt” kapjanak. Alig néhány éve, hogy riportot írtam a Magyar Hírlap című napilapba, amely az akkor bontakozó kerületközpont kialakítását is érintette. 1976 és 1978 között ötszáz új lakást foglalhattak el a bérlők, 1980-ig azonban már közel négyezer otthont hoztak tető alá. Dinamikus tehát a fejlődés. Sem a főváros, sem pedig a kerület nem riadt vissza az anyagi áldozatoktól. A toronyházak lakói közül azonban mégis sokan elégedetlenek, így P.-ék is, akiket akkoriban látogattam meg. Két-szobás kertes házukért erkélyes, ugyancsak kétszobás összkomfortos lakást kaptak és még 160 ezer forint kártalanítást. Jól jött a pénz, P. néni azonban kesergett:

— Kényelmes itt, nem mondom, fűteni sem kell, jön a meleg magától. A fürdőszoba meg egyenesen valami csudálatos dolog... Tudja, mégis, ha kinézek az ablakon, akkor odalátok az én régi helyemre. Mert látom ám a házam helyét, hiába áll ott is egy toronyház... Örülök az újnak, mégis úgy érzem magam, mint egy bezárt madár... Érdemes felidézni N.-ék esetét, akik szintén az elégedetlenkedők táborába tartoztak, ha nem is éppen érzelmi okok miatt. Náluk az anyagiak játszották a főszerepet.

— 1977-ben költöztünk ide, a negyedik emeletre. Szoba-konyhás házrészben laktunk, nyolc éven át. Vidékről jöttünk ide, a város peremére. Hetvenezer forintot kértek 1970-ben az üttöt-kopott házikóért. Belementünk, mert a főváros közelsége mindennél többet jelentett számunkra. Rendbehoztuk a szoba-konyhát, még egy apró fürdőszobát is kiügyeskedtünk benne. Már megszoktuk, amikor jött a szanalás. Több mint 170 ezer forintban állapították meg házunk értékét, szóval költöttünk rá eleget.

Biztosan szép volt a régi ház, de a mostani lakás se utolsó. Hatvanhárom négyzetméter, egy plusz két fél-szoba, konyha, fürdőszoba, tágas előszoba, szóval minden ami kell. Ráadásul 73 ezer forint kártalanítás ütötte még ezen felül N.-ék markát. Nem volt rossz a csere...

N.-né más véleményen van:

— Nézze, ha nem vásárolunk annak idején ingatlant, hanem albérletben kihúzzuk, ugyanezt a lakást kapjuk...

Furcsa gondolkodásmód. N.-né fiatal asszony, tudnia kell, hogy tanácsi lakása az államnak legalább félmillió forintba került, s egy napon nem lehet említeni a szoba-konyhával.

— Mégsem érzem itt jól magam — mondja — mert nem jövünk ki a szomszédokkal. Pedig csak négyen vagyunk egy folyosón. Lehet, hogy őket is az bántja, ami engem: nem lehet ajtót nyitni, hogy a kertre lásson az ember, be vagyunk zárva, főleg a gyerekek, akik hozzá voltak szokva a szabadsághoz.

4

Amikor az elmúlt hetekben ismét felkerestem P.-éket idegen férfi nyitott ajtót. Kiderült, hogy családi házra cserélték a tanácsi lakást, a nagymama kedvéért. Jócskán kellett fizetniük, s oda lett a szép fürdőszoba is. Vajon megérte?

Érdekes módon már N.-éket sem találtam a helyükön. A szomszédok azt mesélték, hogy a két gyerekkel egy másik toronyházba költöztek, másfél szobás lakásba. Állítólag kétszázezer forintot kaptak különbözetként...

A komfort igénye

Az anyagiasság ellenpéldája is lehetne M.-ék esete, akik emberemlékezet óta élnek Rákoshegyén. Négy gyerek nőtt fel a szoba-konyhás, kertes kis házban, szakmát, ipart tanultak valamennyien. Az egyik fiú, F. maradt csak a szülői hajlékban, testvérei férjhez mentek, öccse megnősült, házat építettek — természetesen a kerületben. F. is látta, hogy itt az ideje a családalapításnak. A kőbányai Ganz-MÁVAG-ban kitanulta a vasszertergályos szakmát, letöltötte a katonai idejét és megnősült. Amikor az első gyermekük a világra jött, kiderült, hogy kicsi a ház, ami pedig valamikor hat ember lakóhelye volt. F. úgy döntött, hogy bedolgozó munkát vállal: gépeket vásárolt és berendezett a fészterben egy kis műhelyt, s az egyik kerületi tévész alkalmazottja lett. Ki sem mozdul otthonról, mégis szép pénzt keres. OTP-kölcsönt vett fel és elkezdte

6

bővíteni a házat. Megerősítette a földszint és emeletet húzott a régi épületre, melynek immár földszint részét is bővítette. Végül is a csöpp szoba-konyha négyszobás, két fürdőszobás, teraszos, erkélyes, majd-hogynem luxus villává fejlődött, közel 150 négyzetméteres össz-alapterülettel.

Nagyra vágyó lenne M.? Semmi esetre sem! Csak dolgoz, igyekvő munkásember, aki élt a lehetőségekkel és úgy határozott, hogy gyermekeinek, feleségének és magának sem kötelező leélni úgy az életét, mint az ősei tették. Sok az adóssága, a házon mindig akad még szépíteni való, de kellemes, kényelmes otthon az egész család számára.

A szomszéd utcában laktak V. K.-ék. Itt három gyerek nőtt fel az ugyan-csak szoba-konyhás lakásban. Amikor a gyerekek magukra maradtak, eladták a kis házat, a kapott készpénzért pedig külön-külön telket vásároltak. Önjelöltük, no meg a barátok, ismerősök segítségével valamennyiüknek legalább háromszobás, garázsos, központi fűtéses háza van. Legalább egymillió forintot ér mindegyik.

Az említett példák korántsem számítanak rendhagyó esetnek, sokkal inkább tipikusnak. És jó, hogy ez a gyakorlat vált általánossá.

Megnőtt tehát a kerületben a komfortos lakások és házak utáni igény, még akkor is, ha egy-egy ellenpéldával óhatatlanul találkozunk. A XVII. kerület lakóiban — csakúgy mint a főváros vagy az ország más részén — kialakult az egészséges versényszellem. Az emberek jól keresnek a kerületi és a belterületi gyárakban, üzemekben, vagy éppen a termelőszövetkezetekben, s ez külsőségeket is megnyilvánul. Sikk ma már „mutogatni” a szép lakást, a házat, a saját kazánt, a díszes kerítést — de ugyanakkor a szépen gyarapodó házikönyvtárt is.

A három ütem

Ahhoz, hogy a rákosmentiek is eljussanak a városiasodás szocialista értelemben vett magasabb színvonalára, egynek másnak azért történnie kellett. *Kili Ferenc*, a XVII. kerület tanácselnök-helyettese olyan mint egy élő lexikon: szinte mindent tud a kerületről, a települések fejlődéséről. S ezt nemcsak annak köszönheti, hogy megszállott építész és évekig mint műszaki osztályvezető tevékenykedett a tanácsi apparátusban, hanem annak is, hogy őslakos, régi rákoshegyi illetőségű.

— A hatvanas évek elején — valamennyien éreztük — megmozdult a kerület — mondja. — Felépült a Fürst Sándor Gimnázium, a Dózsa György Művelődési Központ, a Szivárvány Áruház és az OTP is. Ez utóbbi volt egyébként a kerület első többszintes épülete. Sorra rendre nőttek ki a földből — igaz, meglehetősen elszórtan — az egyébként középületek is: Afít, Vásárcsarnok, a Rákos Áruház és a Szolgáltatóház.

— A jelenlegi, építészeti berkekben is nagy tetszést arató korszerű városrész hogyan jött létre?

— Először a feltételeket kellett megteremteni ahhoz, hogy a teljes városi mag építéséhez hozzákezdhessünk. És ez nem volt más, mint a csatornahálózat kiépítése. Több szakaszban, s csak 1972 után épült meg a kerületen végighúzó szennyvíz-főgyűjtő. Ugyanilyen alapvető feltétel volt az energia megteremtése is. Szerencsénk volt, hiszen a közelben húzódik a péceli gázvezeték, ezt sikerült „megcsapolni” a kerület részére.

A kerület vezetői és a lakosság is, nagy várakozással tekintett a P, az S később pedig az L és a K jelű házak építése elé. Az ún. első ütem bizony elég keservesen indult, s nehezen is fejeződött be. Sürgős lett volna pedig mielőbbi elkészülte, mert ebben a lépcsőben kívánták átadni a mindenki által nagyon várt egészségházat. Szerencsére jó volt a szanálási arány, területtől függően kb. 10–20 százalékos.

— Mik voltak a konkrét gondok?

— Néhány S jelű épületet, így a 7-es és a 8-as számút, csak a harmadik ütemben tudtuk átadni. Ennek az a magyarázata, hogy eredetileg a lőrinci Építőipari Szövetkezet volt a kivitelező, később átvette tőlük a Prosperitás Ktsz. Az időeltolódásnak viszont építésszerűen nem várt kedvező hatása lett. Többfajta épület jelent meg a kerület központjában, nagymértékben oldva ezzel a lakótelepi egyhangúságot. A BVTV, a Szegedi Típustervező Vállalat és a Lakóterv is közreműködött a tervek elkészítésében, így eleve sokszínű, változatos házak nőttek ki a földből. A beépítési tervkonceptió viszont egy kézben összpontosult, így a városmag karaktere is összehangolt. Feltétlenül említést érdemel Kovács Balázs és Vedres György építészek munkája. Azt hiszem ők nem csak nagy tudásukat, de a szívüket is beleadták rajzaikba. A kerület központja nagyjából már elkészült. A harmadik ütem vége felé járnak. Mindent összevetve: a hetvenes évek közepétől 1985-ig 7816 városi lakás készül el a XVII. kerületben. Figyelemre méltó, hogy egyedül az V. ötéves tervben ebből 3114 valósult meg. (Közben közel 1500 családi ház is felépült.)

Mire ezek a sorok megjelennek, a boldog lakástulajdonosok már elfoglalják új otthonaikat az ún. Kaszáló téri házakban. Az építkezés alig egy éve kezdődött, s dicséret illeti a DÉLÉP munkáskollektíváját, hogy 12 hónap elteltével már átadják a kulcsokat. 1084 lakásról van szó. Található itt 1,5 szobás (47,1 m²), kétszobás (48,5 m², 55,1 m² és 55,3 m²), ezen kívül egy plusz két félszobás (55,6 m²), valamint kettő plusz két félszobás (69 m²) lakás is. Nagy tehát a választék, úgyiszlén minden igényt kielégít. Nincs kifogás a minőség ellen sem. A kis lakótelep a munkáslakásépítési akció keretében született meg, lesz benne szövetkezeti és állami, valamint 10 százalékos OTP-öröklakás is. Igaz, nem olcsók ezek a lakások, típustól függően 10 400 és 11 ezer forint között változnak a négyzetméterárak.

Kommunális létesítmények

Minthogy a kerület lakossága folyamatosan nőtt, szükséges volt, hogy a lakóházak építésével párhuzamosan, egyidőben adják át az új iskolákat, óvodákat és bölcsődéket csakúgy, mint az ABC-áruházakat, egészségügyi és szociális létesítményeket. Természetesen a korábnál több munkaalkalmat kellett teremteni, bár a lakosság döntő többsége még ma is a kerületen kívül keresi meg kenyerét.

A Tejipari Vállalat a X. kerülethez tartozik, de csak területileg. Gyakorlatilag sokkal könnyebben elérhető a XVII. kerületből, mint a szomszédos területekről. Ugyanez a helyzet a BKV-garázzsal is, mely a XVI. és a XVII. kerület határán épült. Közben azért a XVII. kerület is gyarapodott: a már korábban meglevő létesítmények (Egyesült Vegyiművek, varroda, Hungarocamion) mellé fokozatosan épültek a különböző szövetkezetek. Az ÁFÉSZ alaposan terebélyesedett, a kerületben telepített le a Pesti Építőipari Szövetkezet, sok embert foglalkoztat a tanácshoz tartozó ULKÜ (Út és Létesítmény Karbantartó Üzem). Az ötödik ötéves tervben az óvodák és bölcsődék 561 férőhellyel, az iskolák pedig 28 tanteremmel bővültek. Hét ABC-áruházat adtak át, s ami nagyon fontos: nem feledkeztek el a kerület központjától távol eső vidékekről sem.

Érdemes megemlíteni, hogy míg a IV. ötéves tervben hét kilométernyi utat építettek, addig az elmúlt tervidőszakban 28 kilométer hosszúságút. Sajnos nehéz feladat megoldásáról van szó, lévén hogy a XVII. kerületben található a leghosszabb úthálózat, összesen 353 kilométer a közút, s ebből még ma is 280 kilométer földút.

Kedvezőbb a helyzet a járdaépítéssel kapcsolatban. Nem közömbös az itt lakók számára, hogy az autóbusz-megállóktól (melyek behálózják a kerület legtávolabbi részét is) hogyan jutnak el otthonukig. 107 kilométer járda készült el, s úgy tervezik, hogy a jelenlegi ötéves terv végére a hátralevő 66 kilométernyi földes szakaszt is burkolják. Ez azt jelenti, hogy néhány év múlva a XVII. kerület minden utcájába száraz lábbal lehet sétálni — igaz, csak az egyik oldalon.

Dinamikus fejlődés tapasztalható a gáz- és vízhálózat kialakításában is. A kerület központja teljes egészében el van látva gázzal, s ugyanez mondható el az Akadémia telepről és Rákoshegy északi részéről. A családi házak nagyrésztében propán-bután gázpalackot használnak.

Az új házakban természetesen már hideg-meleg víz folyik a csapokból, s a régiak többségében is van fürdőszoba. A háztulajdonos csekély anyagi ráfordítással múlik minden, ugyanis minden utcában megtalálható vezetékes ivóvíz a kerület területén. [Nem kevesebb mint 260 km (!) hosszú vízcsőről van szó.]

1985-re a jelenlegi 60 ezres lélekszámról 85 ezer főre szökik fel a kerületi lakosok száma. Jelenleg a kerületben található 21 ezer lakásnak a negyede városi. Ez az arány tovább nő a lakótelepi lakások javára, bár folyamatosan épülnek az összkomfortos családi házak is.

A jövő elképzelései

Az elmúlt években a XVII. kerület a főváros érdeklődésének előterébe került. A kertes házak utcája típusú kerület fokozatosan átalakul, de nem szeretné elveszíteni egyéni arculatát. Nem lehet kétséges, hogy a XVII. kerületet még nagyon sokáig nem lehet olyan mércével vizsgálni, mint a belső kerületeket. S nem is ez a cél. A jövő feladata az, hogy a XVII. kerület lakói a fővároshoz tartozónak érezzék magukat, mindazokkal az előnyökkel és hátrányokkal, amiben egy budapesti lakosnak része van.

Az MSZMP Központi Bizottsága legutóbbi, október 22-i ülésén többek között a lakásgazdálkodással is foglalkozott. Az ülésről megjelent közleményben olvashatjuk:

„A lakásépítés üteme meghaladta a legtöbb európai országét: tíz év alatt a lakásállomány 13 százalékkal, alapterülete 31 százalékkal nőtt, a komfortos lakások aránya megkétszereződött. 1970-ben minden tizedik, jelenleg pedig minden negyedik lakás három- és több szobás. Jelenösen javult a lakások felszereltsége. Csaknem hárommillióan költöztek korszerű, új otthonba. Emelkedett az önálló lakással rendelkezők aránya, mérséklődött a laksűrűség. 1970-ben száz szobára mintegy 200 személy jutott, 1980-ban pedig 150.

A második 15 éves lakásépítési programban előirányzott 1 millió 200 ezer új lakásból az V. ötéves terv időszakában 453 ezer készült el, és felújítottak 75 ezer tanácsi lakást.”

Az országos lakásépítési programból a XVII. kerület alaposan kivette a részét, s ehhez hathatós segítség érkezett a párt és állami szervektől csakúgy, mint a kerületüket szerető lakosságtól. A következő években sem szeretnék csökkenteni a tempót. Az elképzelések merészek, de nem illuzorikusak. Megszülettek már a fővárosi tanáccsal egyeztetett elképzelések, *fevázolták a VII. ötéves tervben megvalósítandó építkezéseket*. Hogy mik ezek? Hosszú a sor. Bővíteni kell az egykor (a hatvanas évek elején) korszerűnek mondott autóbusz-pályaudvart, bevásárlóközpont, tornacsarnok, uszoda is kell. Építeni szeretnének könyvtárat, rekreációs parkot — és természetesen új lakóházakat. Szükség van mindezen, hiszen a kerület három filmszínházban egyszerre alig nyolcszáz néző fér el, könyvtára, uszodája pedig egyáltalán nincs a rákosmenteknek.

A haladó hagyományok őrzése, a szocialista társadalommal együttjáró dinamikus társadalmi és gazdasági fejlődés szerves egységet alkot a Rákosok vidékén. Szemünk előtt játszódott le az utóbbi évek hatalmas városiasodási hulláma, melynek jótékony hatása kizárólag pozitív hatást gyakorolt a XVII. kerület lakosságára. Hogy ez az egészséges folyamat tovább haladjon, megvannak a feltételek. A kerület szorgalmas népe mindig is vágyott a szebbre, a jobbra, a kulturált körülményekre. Napjainkra mindez részben már megvalósult, illetve kézzelfogható közelségbe került.